

POROČILO O DELU MUZEJSKEGA DRUŠTVA VRHNIKA V LETU 2011

Poročilo predsednice na občnem zboru društva, 15. maja 2012

V letu 2011 je sestav društvenih organov ostal isti (gl. poročilo za leto 2010). Delo vodi izvršni odbor, ki se sestaja skupaj z nadzornim odborom. Sestanki so bili 11. aprila, 10. maja, 12. septembra in 22. novembra. Občni zbor društva je bil 3. maja 2011. Na občnem zboru so bili društveni organi izvoljeni v stari sestavi.

Delo je potekalo po delovnem načrtu. Občina Vrhnika je sofinancirala društveni program s 805 Eur za redno dejavnost in 1330 Eur za 8 projektov: zbornik Vrhniški razgledi, števil. 12 (izdaja in zalaga Muzejsko društvo Vrhnika in Zavod Ivana Cankarja za kulturo, šport in turizem Vrhnika), vrhniški slikar Miloško Dominko-razstava (priprava gradiva), zgodovina Vrhnik - multivizija (priprava teksta), gradivo o Veliki Ligojni za razstavo v sklopu razstav Hiše in ljudje, Izdelovanje harmonijev v tovarni Lenarčič na Vrhniku na Lošci (zbiranje gradiva in podatkov), Vrhniški mojstri rezbarstva (zbiranje podatkov), Vrhniški učitelji (življenjepisi za objavo), Opekarska dejavnost na Vrhniku (članek za objavo).

Zbiranje gradiva: zbrali smo nekaj gradiva o zgodovini Vrhnik, predvsem fotografije

in pisno gradivo. Najpomembnejša je pridobitev dela osebnega fonda Rafaela Ogrina (1885–1966) – ljubiteljskega raziskovalca vrhniške zgodovine – in sicer 39 zvezkov, izpisov iz arhivskega gradiva, nekaj razglednic in fotografij, rokopisov raziskav o nekaterih znanih vrhniških rodbinah, prerisane podobe Vrhnik in sosednjih naselij iz starih katastrov (drugih predmetov zaradi pomanjkanja prostora nismo zbirali). Smo pa problem prostorov predstavili novemu županu g. Stojanu Jakinu in v zvezi s tem napisali tudi dopis Občini Vrhnika, oddelku za družbene dejavnosti, in zaprosili za prostor, kamor bi mogli deponirati razno gradivo za načrtovano krajevno muzejsko zbirko.

Razstave: pripravili smo (s Cankarjevim domom) razstavo o Voljčevi cesti in Klisu. Odprta je bila v Cankarjevem domu na Vrhniku od 14. maja do 19. junija 2011. Z razstavo o usnjarstvu na Vrhniku smo gostovali v Usnjarskem muzeju v Šoštanju (maja 2011), z razstavo o bratih Jager, arhitektu Johnu Ivanu ter duhovniku in profesorju čebelarstva Francisu Francu Jagru pa junija 2011 v Urbanističnem inštitutu v Ljubljani in novembra v Kulturnem domu v Cerknici.

Sodelovali smo zlasti s Turističnim društvom Blagajana na Vrhniku in Zavodom Ivana Cankarja Vrhnik. Na povabilo Muzejskega

društva Kozje smo se udeležili prireditve ob 10. obletnici odprtja kulturnega spomenika Kroflov mlin v Kozjem (11. junij 2011).

Nadaljevali smo s pripravami za razstavi o Veliki Ligojni (F. Dovč) in o akad. slikarju Milojku Dominku (1932–2009) (M. Rančov, P. Mrak), ki ju načrtujemo postaviti v letu 2012.

V začetku leta je izšel **zbornik Vrhniški razgledi 2010, štev. 11**, ki smo ga predstavili na občnem zboru 3. maja 2011. Pripravili oz. zbrali pa smo prispevke za 12. zvezek zbornika, ki bo predvidoma izšel v začetku leta 2012.

Organizirali smo **ekskurzijo na Madžarsko** v dolino reke Zale. Obiskali smo skansen v Zalaegerszegu, kjer je prikazana stara ljudska arhitektura madžarske vasi. Ugotavljali smo, da je prav taka kot stara ljudska arhitektura v našem Prekmurju. Madžari so pastirsko ljudstvo. Stalno so se naselili v Panonski nižini šele v 10. stoletju in od tu že naseljenega slovanskega prebivalstva prevzeli načine obdelovanja polja in gradnjo bivališč. V Zalavaru smo si ogledali ostanke Blatenskega Kostela, središča Kocljeve slovanske države iz 9. stoletja. Še pred dvema desetletjema je na prostoru tega Spominskega zgodovinskega parka dominiral spomenik sv. Cirilu in Metodu, utemeljiteljema slovanskega pismenstva, prvega slovanskega knjižnega jezika in slovanskega bogoslužja, ki je nekako simboliziral del davne, pomembne zgodovine Slovanov. Zdaj pa je park vse bolj obdan z madžarskimi spomeniki v spomin na dogodke po njihovi naselitvi. S tem brišejo sledi slovanske zgodovine na tem ozemlju! (Za pot k ostankom najstarejše bazilike slovanskega kneza Pribine iz leta 840, nedaleč od parka, pa nismo našli nobene oznake). Od tu smo nadaljevali pot v mestece Kestely in zdravilišče Hevis. Na eni od madžarskih kmetij smo si ogledali zanimivo predstavo čikošev – madžarskih konjskih pastirjev. Ogled polotoka Tihany na Blatnem jezeru pa je bi zadnji na programu naše ekskurzije.

Projekt z muzejem: Pomemben dogodek je bil obisk predstavnice Mestnega muzeja Ljubljana arheologinje Irene Šinkovec in predstavnika Ministrstva za kulturo, arheologa dr. Andreja Gasparija v zvezi z načrtovanim prenosom rimske ladje, ki je potopljena v Ljubljani ob bregu v k. o. Verd v mokri depu na področje bajerjev v nekdanjih Kotnikovih glinokopih. Občini sta sporočila željo, da bi ljubljanski mestni muzej prenesel na Vrhniko tudi Potočnikovo zbirko predmetov iz Ljubljane in načela sta vprašanje prostora za muzej. Zato se je podžupan Janko Skodlar oglasil v društvu, kjer mu je predsednica predstavila Projektno nalogo »Muzej Vrhnika«, ki smo jo leta 2009 izdelali v društvu in Nataša Oblak Japelj svojo diplomsko nalogo »Prenova Lenarčičevega posestva v Verdu za potrebe muzeja«. Podžupan Janko Skodlar z gostoma iz Ljubljane ter predsednica Muzejskega društva Marija Čarni in Nataša Oblak Japelj so si v naslednjih dneh (13. in 15. septembra 2011) ogledali prostor ob bajerjih in kot možen prostor za muzej Lenarčičevo hišo – Staro pošto ob nekdanjem potniškem pristanišču ob Ljubljani, Kotnik–Lenarčičevo posestvo v Verdu in idrijsko skladišče ob nekdanjem tovornem pristanišču na Ljubljani. Za stavbo nekdanjega idrijskega skladišča sta gosta menila, da je zelo primerna. Bila sta navdušena nad njeno monumentalnostjo, starostjo in ohranjenostjo. Bila sta mnenja, da sta tako stavba kot lokacija izjemni. Z mostičkom prek Ljubljane bi bila idealna povezava z bajerji. Skladišče je, po njunem mnenju, treba obravnavati skupno z Idrijo, ki si prizadeva za vpis v UNESCOV seznam dediščine. Potrebno je izpeljati priprave za **proglasitev skladišča za kulturni spomenik**. Prav tako je treba proglasiti za spomenik tudi za Staro pošto (Lenarčičevo hišo).

S tem v zvezi sta Nataša Oblak Japelj in Marija Čarni 6. oktobra 2011 obiskali arhiv (Enoto Zgodovinskega arhiva Ljubljana) v Idriji, pregledali tam razpoložljivo literaturo in nekaj arhivskega gradiva in pripravili krajši elaborat o zgodovini skladišča in nekdanjih povezav Vrhnike z Idrijo in idrijskim rudnikom.

(Akcija s prenosom ladje je nekoliko zastala, ker so odkrili, da je pod njo še starejši deblak. Zaradi nove najdbe je treba prenos načrtovati ponovno.)

V **počastitev 150-letnice rojstva slikarja Jožefa Petkovška (1861–1899)** smo 14. decembra pripravili v Cankarjevem domu večer s predvajanjem Klopčičevega filma Nori malar in predavanjem prof. Milčka Komelja o slikarjevem življenju in delu.

Sodelovali smo (predsednica) v **skupini za razvoj turizma** na Vrhniki), ki jo je vodil podžupan Janko Skodlar.

Z dvema študentkama zgodovine in geografije oz. zgodovine na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani smo sodelovali **pri pripravi diplomskih del**. Ena je raziskovala priseljevanje na Vrhniko v 20. stoletju in druga prizadevanja za postavitev lokalne muzejske zbirke na Vrhniki, ki sežejo že v trideseta leta prejšnjega stoletja. V tistem času je arheolog Walter Schmid izkopaval ostanke rimskega Nauportusa ob Ljubljani in ob sodelovanju Marijana Marolta je takratni župan Hočevnar postavil v občinski stavbi zbirko izkopanih predmetov.

Bibliografija:

Poročilo o predstavitvi Vrhniških razgledov šte. 11, *Naš časopis*.

g/ašper/t/ominc/, foto: aa: Skozi zgodovino po Klisu in Voljčevi (razstava). *Naš časopis*, 27. junij 2011, str. 53.

Nataša Oblak Japelj, Brata Jager v Urbaništim inštitutu. *Gostovanje razstave, Naš časopis*, junij 2011, str. 55.

M. Oblak Čarni, foto: F. Dovč in J. Žitko: Po sledih slovanske Koclejeve Spodnje Panonije. *Naš časopis*, 29. avgust 2011, str. 47.

Nataša Oblak Japelj, Brata Jager v Cerknici. *Gostovanje razstave. Naš časopis*, 30. januar 2012.

g/ašper/t/ominc, Slikarjeva norost ali genialnost? Ob 150. obletnici rojstva Jožefa Petkovška. *Naš časopis*, 30. januar 2012.